

CHẤT LƯỢNG THỂ CHẾ VÀ ĐẦU TƯ CÔNG: BẢNG CHỨNG THỰC NGHIỆM TỪ DỮ LIỆU CẤP TỈNH/THÀNH TẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 10/12/2015
Ngày nhận lại: 28/01/2016
Ngày duyệt đăng: 10/8/2016
Mã số: 8-16-45

Huỳnh Văn Mười Một ()*

Tóm tắt: Bài viết áp dụng phương pháp GMM sai phân bảng Arellano-Bond để đánh giá tác động của chất lượng thể chế (CLTC) đến đầu tư công (ĐTC) tại 52 tỉnh/thành Việt Nam trong giai đoạn 2005-2014. Kết quả phân tích cho thấy CLTC có tác động dương ý nghĩa đến ĐTC ở mẫu tổng thể, miền Bắc và miền Trung, trong khi tác động âm có ý nghĩa được tìm thấy đối với miền Nam. Nghiên cứu cũng phát hiện một số yếu tố như chi thường xuyên, nguồn thu ngân sách, chỉ số giá tiêu dùng và độ mở thương mại có ảnh hưởng đến ĐTC. Các phát hiện này cho phép rút ra một số hàm ý chính sách quan trọng.

Từ khóa: Thể chế, đầu tư công, GMM sai phân, Việt Nam.

Giới thiệu

ĐTC đóng vai trò quan trọng trong giai đoạn đầu phát triển kinh tế - xã hội của bất cứ quốc gia nào. Hầu hết các nghiên cứu tại các nước phát triển đều nhận định ĐTC có tác động tích cực đến tăng trưởng kinh tế, trong khi một số nghiên cứu ở các nước đang phát triển và có nền kinh tế chuyển đổi cho thấy các kết quả khác nhau về vai trò của ĐTC. Gần đây, Grigoli và Mills (2014) nhận định thể chế đóng vai trò quan trọng để xác định ĐTC tạo ra nguồn vốn có năng suất hay chỉ là đầu tư lãng phí và kém hiệu quả. Còn Xu và Yao (2015) phát hiện CLTC của địa phương làm tăng đáng kể chi tiêu công tại đó.

Nền kinh tế Việt Nam tăng trưởng với nhịp độ khá cao - tăng bình quân 7,26% trong giai đoạn 2001-2010. Do ảnh hưởng của khủng hoảng tài chính toàn cầu 2008-2009, tốc độ tăng GDP thực giảm xuống từ năm 2008. Tăng trưởng kinh tế cao và liên tục được duy trì trong thời gian dài chủ yếu nhờ tỷ lệ tích lũy vốn cao. So với một số nước trong khu vực Đông và Đông Nam Á, tỷ trọng đầu tư trong GDP của Việt Nam thuộc loại đứng đầu. Còn

xét về cơ cấu thì khu vực kinh tế nhà nước chiếm tỷ trọng lớn nhất trong tổng đầu tư xã hội. Theo số liệu năm 2000, khu vực kinh tế nhà nước chiếm 59,1%, khu vực kinh tế ngoài nhà nước - 22,9%, còn khu vực có vốn đầu tư nước ngoài - 18%. Năm 2010, các con số tương ứng là 38,1%, 36,1% và 25,8% (Nguyễn Đức Kiên, 2014).

Tại Việt Nam, các nghiên cứu về tác động của CLTC lên ĐTC vẫn còn hạn chế. Nguyễn Đức Thành và Đinh Tuấn Minh (2011) đánh giá tác động của cơ chế đầu tư lên ĐTC. Nguyễn Quốc Việt và Chu Thị Như Quỳnh (2012) nghiên cứu tác động của tham nhũng đến quy mô và chất lượng của ĐTC tại Việt Nam. Vấn đề đặt ra ở đây là CLTC có tác động như thế nào đến ĐTC ở các tỉnh/thành của Việt Nam? Liệu có sự khác biệt về tác động này giữa ba miền Bắc, Trung và Nam?

Để trả lời các câu hỏi này, bài nghiên cứu đặt mục tiêu đánh giá tác động của CLTC đến ĐTC cho 52 tỉnh/thành của Việt Nam trong giai đoạn 2005-2014 thông qua phương pháp GMM sai phân bảng Arellano-Bond và so sánh tác động này giữa ba miền Bắc, Trung và Nam.